

تبیین تعهد زناشویی در زنان متأهل براساس طرحواره‌های ناسازگار اولیه و مکان کنترل؛ بررسی نقش میانجی‌گر معنویت

Explaining Marital Commitment in Married Women Based on Early Maladaptive Schemas and Locus of Control: Investigating the Mediating Role of Spirituality

Zohrehsadat Amirarjmandi

Pantea Jahangir

Mojgan Niknam

زهره السادات امیر ارجمندی*

پانته آ جهانگیر

مژگان نیکنام

Abstract

The purpose of this study is to explain marital commitment among married women based on early maladaptive schemas and locus of control with the mediating role of spirituality. The research method is purposive and descriptive-correlational. The statistical population consists of all married women who visited a total of 1095,000 households in the neighborhood in 2019, of which 347 individuals were selected through two-stage random sampling. Study instruments included the Marital Commitment Inventory (MCI), the Daily Spiritual Experience Scale (DSES), the Young Schema Questionnaire (YSQ), and the Rotter Locus of Control Scale (RLCS). The data in the present study were analyzed using structural equation modeling and SPSS-24 and Amos-24 software. In the present study, the indirect path coefficient between early maladaptive schemas ($\beta=-0.079$, $P=0.001$) and locus of control ($\beta=-0.171$, $P=0.001$) with marital commitment was negative and significant. Based on the present results, it can be said that early maladaptive schemas and locus of control influence the level of spirituality of married women, which in turn increases or decreases their marital commitment.

Keywords: Locus of Control, Marital, Schema, Spirituality.

چکیده

هدف پژوهش حاضر تبیین تعهد زناشویی در زنان متأهل براساس طرحواره‌های ناسازگار اولیه و مکان کنترل با میانجیگری معنویت است. روش پژوهش کاربردی و از نوع توصیفی-همبستگی و جامعه آماری نیز زنان متأهل مراجعه‌کننده به سراهای محله به تعداد ۱,۰۹۵,۰۰۰ نفر در سال ۱۳۹۷ است که از میان آن‌ها ۳۴۷ نفر به روش تصادفی دومرحله‌ای انتخاب شدند. ابزار پژوهش پرسشنامه تعهد زناشویی (MCI)، مقیاس تجارب معنوی روزانه (DSES)، پرسشنامه طرحواره بانگ (YSQ) و مقیاس مکان کنترل راتر (RLCS) بود. داده‌های پژوهش حاضر با استفاده از الگویابی معادله‌های ساختاری، نرم‌افزارهای SPSS-24 و Amos-24 تحلیل شدند. در پژوهش حاضر، ضریب مسیر غیرمستقیم میان طرحواره‌های ناسازگار اولیه و مکان کنترل ($\beta=-0.079$, $P=0.001$) و مکان کنترل ($\beta=-0.171$, $P=0.001$) با تعهد زناشویی منفی و معنادار بود. براساس یافته‌های حاضر می‌توان گفت طرحواره‌های ناسازگار اولیه و مکان کنترل بر میزان معنویت زنان متأهل تأثیر می‌گذارد که موجب افزایش یا کاهش تعهدات زناشویی آن‌ها می‌شود.

واژه‌های کلیدی: تعهد زناشویی، طرحواره، معنویت، مکان کنترل.

* دانشجوی دکتری مشاوره، گروه مشاوره، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

** نویسنده مسئول: استادیار گروه مشاوره، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

*** استادیار گروه مشاوره، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

مقدمه

خانواده یکی از نهادهای مهم در جوامع است که اگر از عملکرد مناسبی برخوردار باشد، اعضای آن نیز از سلامت و بهزیستی برخوردار می‌شوند. نهاد خانواده به زیرمجموعه‌هایی تقسیم می‌شود که اصلی‌ترین آن، نظام زناشویی است که نقطه اتصال آن، پیمان ازدواج است (جونزاروسکی، نیسان، اوستروسکی و روزنبا، ۲۰۱۹). برای سنجش میزان موفقیت یک ازدواج، چهار جنبه از عملکرد زوجها در زندگی مشترک، شامل رضایت از زندگی زناشویی، تعهد^۱ به ازدواج، توافق و یک‌دلی در زندگی زناشویی، تجلی و ابراز عواطف و احساس‌ها در درون زندگی زناشویی کاربرد دارند (نظری و کربلایی محمد میگونی، ۱۳۹۶). ازدواج به‌منزله اولین تعهد عاطفی و حقوقی که افراد در بزرگسالی می‌پذیرند و همچنین عالی‌ترین رسم اجتماعی برای دستیابی به نیازهای عاطفی و ایمنی افراد، همواره مورد توجه بوده است (هادی، اسکندری، سهرابی، معتمدی و فرخی، ۱۳۹۵).

تعهد زناشویی حدی است که در آن افراد دیدگاه بلندمدتی برای ازدواجشان دارند، برای رابطه خود فداکاری می‌کنند، برای حفظ، تقویت و همبستگی اتحادشان گام برمی‌دارند و با همسرشان حتی هنگامی که ازدواجشان پاداش‌دهنده نیست، می‌مانند (محمودپور، فرحبخش و بلوچ‌زاده، ۱۳۹۷). آریاجا، رید، گودفرد و آگنیو (۲۰۰۷) تعهد زناشویی را به معنای تمایل فرد برای حفظ دائمی ازدواج و وفادارماندن به همسر، خانواده و ارزش‌ها تعریف کرده‌اند و آن را شامل اجزای رفتاری، شناختی و عاطفی می‌دانند. جانسون، کاکلین و هوستون (۱۹۹۹) الگویی را ارائه داده‌اند که در آن تعهد زناشویی به سه نوع تعهد شخصی^۲، تعهد اخلاقی^۳ و تعهد ساختاری^۴ تقسیم می‌شود. تعهد شخصی به معنای علاقه و تمایل فرد برای تداوم رابطه زناشویی است. تعهد اخلاقی بیانگر وفاداری اخلاقی فرد به ازدواج است و تعهد ساختاری نیز به موانع و محدودیت‌های موجود در ترک رابطه زناشویی و احساس اجبار به تداوم آن رابطه یا ترس از پیامدهای طلاق اشاره دارد.

تعهد و وفاداری در زندگی زناشویی از جمله موضوعاتی است که در پرتو معنویت^۵ میسر می‌شود و به آن سفارش شده است. خداوند در قرآن می‌فرماید: «وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا: و همه به عهد خود باید وفا کنید که البته (در قیامت) از عهد و پیمان سؤال خواهد شد» (سوره اسراء، آیه ۳۴). معنویت به‌دلیل بهره‌مندی از مجموعه‌ای منابع و ظرفیت‌ها به افزایش تعهدات زناشویی افراد به‌ویژه در حیطه زندگی زناشویی کمک اساسی می‌کند (شیخ‌الاسلامی، خداکریمی و داداش‌زاده، ۱۳۹۶). معنویت به شیوه‌ای اشاره دارد که افراد معنا و هدف زندگی خود را جست‌وجو و بیان کرده و در آن اتصال با خود، دیگران، طبیعت و روحانیت یا تقدس را تجربه می‌کنند (دشت بزرگی، سواری و صفرزاده، ۱۳۹۶). معنویت مسیر و فرایند رشد با

-
1. commitment
  2. personal commitment
  3. moral commitment
  4. structural commitment
  5. spirituality

هدف رسیدن به تعالی و شناخت هرچه بیشتر خداوند و نزدیک شدن به اوست که زمینه مورد نیاز برای قرارگرفتن در این فرایند به صورت گرایش‌های بالقوه در وجود انسان نهاده شده است. اولین مرحله پس از توجه به این گرایش‌ها، دست‌یافتن به باورهای معنوی و در مرحله بعد، عمل و رفتار براساس این باورهاست (روزمارین، آلپر و پارگامنت، ۲۰۱۶). در تعاریف ارائه شده از معنویت تاکنون، مضامینی ضمنی مانند معناداری زندگی، هدف‌مندی، امیدواری، سرنوشت، هستی‌گرایی، تعالی، احساس آرامش و صلح و پیوندیافتن با دیگران و جهان هستی بیان شده است (گل‌پرور، جعفری و جوادیان، ۱۳۹۲). در این راستا، شوانی، زهراکار، قاسمی جوبنه و درگاهی (۱۳۹۴) و شیخ‌الاسلامی، خداکریمی و داداش‌زاده (۱۳۹۶) معنویت را یکی از عوامل مؤثر بر تعهد زناشویی در میان افراد متأهل معرفی کرده‌اند. تحول روانی-معنوی زنان و مردان متأهل را می‌توان در قالب تحول شخصیت و ویژگی‌های فردی پیگیری کرد. تحول شخصیت، بازخوردها و باورهای فرد درباره معنویت را دربرمی‌گیرد که در تعهدات زندگی زناشویی نیز نمود پیدا می‌کند. تحول شناختی و ساختارهای زیربنایی آن مانند طرحواره‌ها بر ساختارهای معنوی افراد اثرگذار است و به این ترتیب بر تحول روانی معنوی نیز تأثیر می‌گذارد. اگر بتوان درباره بلوغ معنوی مانند بلوغ عاطفی و جسمی بحث کرد، می‌توان گفت کسانی که به این بلوغ دست می‌یابند، نوسان کمتر و استواری بیشتری دارند (جان بزرگی و دائمی، ۱۳۹۵).

طرحواره‌ها، سازه‌های شناختی پایدار و عمیقی هستند که در نتیجه تعامل استعداد ژنتیکی فرد و عوامل محیطی از جمله روابط فرد با والدین و افراد مهم^۲ شکل می‌گیرند و نتیجه آن، شکل‌گیری مجموعه‌ای از عقاید و باورها درباره خود و دیگران است که به کمک آن شرایط، ارزیابی و تفسیر می‌شوند (گونزالز جیمز و هرناندز رومرا، ۲۰۱۴). طرحواره‌های ناسازگار اولیه می‌توانند از تجربه‌های آسیب‌رسان بین فردی نشئت بگیرند. طرحواره‌ها ساختارهای ذهنی هستند که شامل الگوهای گسترده‌ای از خاطرات، احساسات و شناخت‌ها می‌شوند که رفتار را هدایت می‌کنند (کاراتزیاس، جووت، بگلی و دیاس، ۲۰۱۶). براساس مدل طرحواره‌ای، افراد در اوایل زندگی به منظور انطباق با طرحواره‌ها، پاسخ‌های مقابله‌ای^۳ ناسازگاری را به وجود می‌آورند تا مجبور نشوند هیجان‌های شدید و استیصال‌کننده و درهم‌شکننده را تجربه کنند. براین اساس فردی که سبک مقابله‌ای اجتنابی دارد، احتمالاً از موقعیت‌هایی که ممکن است در آن‌ها احساس ضعیف و کامل نبودن کند، دوری می‌کند یا تلاش دارد احساسات منفی و ناخوشایند خود را با پرت کردن حواس از موضوع به جای پرداختن به آن یا از طریق انواع اعتیاد خنثی کند. فردی که سبک مقابله‌ای تسلیم دارد، احتمالاً بحران‌ها را بدون محافظت و مراقبت از خود تحمل می‌کند. فردی که سبک مقابله‌ای جبران افراطی دارد، احتمالاً تلاش بسیار مضاعفی برای ابرانسان‌بودن و کامل بودن می‌کند (رافائلی، برنستین و یانگ، ۲۰۱۰). بدین ترتیب به نظر می‌رسد وجود طرحواره‌هایی مملو از احساس شکست، در مواجهه با مسائل و

-
1. schema
  2. important individuals
  3. coping responses

مشکلات زناشویی موجب توسل به راهبردهای مقابله‌ای اجتنابی و تسلیمی می‌شود؛ درحالی‌که متأهلانی که کمتر به مقابله‌های ناسازگار مانند تسلیم متوسل می‌شوند، ممکن است برای حل مشکلات خود به‌جای متوسل شدن به رفتارهایی که پایداری و تعهدات زناشویی آن‌ها را متزلزل می‌کند، به معنویت به‌عنوان یک مقابله سالم توسل کنند.

هادی و همکاران (۱۳۹۵) پیشنهاد کردند که طرحواره‌های ناسازگار اولیه در بزرگسالی و در تعهدات زناشویی نمود پیدا کرده و تأثیر زیان‌باری بر آن می‌گذارند. آقامحمدکاشی (۱۳۹۸) به این نتیجه رسید که می‌توان میزان رضایت زناشویی و به‌تبع آن تعهد زناشویی را با شناسایی و اصلاح طرحواره‌های ناسازگار اولیه افزایش داد.

افرادی که از معنویت بالایی برخوردارند، رخدادهای زندگی خود را ناشی از کنترل عوامل بیرونی مانند شانس و تقدیر نمی‌دانند (سوادکوهی، ۱۳۹۶) و با احساس شایستگی در یافتن معنا برای زندگی خود سعی می‌کنند تلاش‌هایشان را به‌منظور بهبودی شرایط افزایش دهند (گروس و همکاران، ۲۰۱۹). براساس نظر راتر (۱۹۶۶) مکان کنترل به انتظارات تعمیم‌یافته افراد درباره ارتباط میان رفتار و تقویت‌های دریافت‌شده در یک زمینه از حل مسئله اشاره دارد. افرادی که نتوانند ارتباطی میان آنچه انجام می‌دهند و رخدادهایی که برای آن‌ها رخ می‌دهد مشاهده کنند و آن را به شانس، سرنوشت، بخت و اقبال یا دیگران نسبت می‌دهند، تحت کنترل بیرونی^۱ هستند. از سوی دیگر، کسانی که می‌توانند ارتباط میان تلاش‌های خود و آنچه را که برایشان رخ می‌دهد درک کنند، تحت کنترل درونی هستند (نوویکی، آلیس، ایلس کاون، گرگوری و گولدینگ، ۲۰۱۸). مکان کنترل مشخص می‌کند فرد چه کسی یا چیزی را مسئول آنچه برای او رخ داده است، می‌داند (نعمتی و ناشی و سلیمی‌نیا، ۱۳۹۷). مکان کنترل نگرشی است که به‌عنوان عامل اثرگذار بر زندگی زناشویی به آن توجه شده است (برای مثال، عاشوری، ۱۳۹۴؛ فیضی‌منش و یاراحمدی، ۱۳۹۶؛ لی و مک‌کینیش، ۲۰۱۹). براساس این مدل نظری به‌نظر می‌رسد متأهلانی که از مکان کنترل درونی برخوردار هستند، علاوه بر اینکه مسئولیت خود را در زندگی زناشویی پذیرفته‌اند و خود را به آن متعهد کرده‌اند، در مقابله به مسائل و مشکلات زناشویی با متوسل شدن به معنویت و نه منفعلانه پاسخ می‌دهند. همچنین امانی (۱۳۹۴) پیشنهاد می‌کند که می‌توان با مداخله در میزان مسئولیت‌پذیری افراد در انتخاب راهبردهای کنارآیی و مکان کنترل، تعهد زناشویی و رضایت‌مندی آن‌ها را افزایش داد. می‌توان ازدواج را یکی از اساسی‌ترین تصمیم‌گیری‌های هر فرد در زندگی او دانست و متعهدماندن به این عهد و پیمان نیز از احساسی‌ترین مسائل میان زوج است، چنان‌که تعهد مفهومی مهم به‌شمار می‌آید (هادی و همکاران، ۱۳۹۵). مطالعه روابط زوج‌ها می‌تواند به تصحیح چارچوب ساختاری روابط زوج‌ها کمک کند و این امر بر اهمیت و ضرورت پژوهش حاضر می‌افزاید. براساس آنچه مرور شد باورها و رفتارهای معنوی را می‌توان منابع قدرتمند سرمایه‌گذاری روانی در خانواده و روابط زوج‌ها در نظر گرفت که در تعامل با ویژگی‌های فردی موجب استحکام روابط زوجین می‌شود.

1. external

با نگاهی به مطالبی که مرور شد، شاید بتوان الگویی طراحی کرد که در آن معنویت واسطه‌ اثر طرحواره‌های ناسازگار اولیه و مکان کنترل بر تعهد زناشویی باشد؛ از این‌رو هدف پژوهش حاضر پاسخگویی به این سؤال است که آیا طرحواره‌های ناسازگار اولیه و مکان کنترل با میانجی‌گری معنویت، در تبیین تعهد زناشویی نقش دارند.

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر کاربردی و از نوع توصیفی-همبستگی است. جامعه آماری پژوهش نیز شامل زنان متأهل دارای تعارضات زناشویی مراجعه‌کننده به سراهای محله مناطق ۳، ۵ و ۲۲ به تعداد ۱,۰۹۵,۰۰۰ نفر در سال ۱۳۹۷ است. برای انتخاب نمونه از میان مناطق ۲۲ گانه شهر تهران سه منطقه ۳، ۵ و ۲۲ به صورت تصادفی انتخاب شدند و سپس از ۲۹ سرای منطقه ۵، سراهای ابادر، مهران، فردوس، سازمان برنامه جنوبی و پرواز و از ۱۲ سرای منطقه ۳ سراهای آرات، داوودیه و زرگنده، و از ۱۲ سرای منطقه ۲۲ سراهای دهکده المپیک و زیبادشت پایین به صورت تصادفی و در نهایت ۳۴۷ نفر انتخاب شدند.

پرسشنامه تعهد زناشویی (MCI)^۱

پرسشنامه تعهد زناشویی آدامز و جونز (۱۹۹۷) شامل ۴۴ گویه است که در مقیاس پنج‌درجه‌ای لیکرت از کاملاً مخالفم = ۱ تا کاملاً موافقم = ۵ و شماره گویه‌های ۱۱، ۱۲، ۱۶، ۲۳، ۲۸، ۲۹، ۳۰، ۳۲، ۳۴، ۳۵، ۳۶ و ۳۸ به صورت معکوس نمره‌گذاری شده است. آدامز و جونز (۱۹۹۷) برای این ابزار ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۹ و در تحلیل عاملی این ابزار سه خرده‌مقیاس تعهد شخصی^۲ با شماره گویه‌های ۱ تا ۱۰، اخلاقی^۳ با شماره گویه‌های ۱۱ تا ۲۲ و ساختاری^۴ با شماره گویه‌های ۲۳ تا ۴۴ را گزارش کردند. شاه‌سیاه، بهرامی و محبی (۱۳۸۸) به‌منظور تعیین روایی پرسشنامه از روش روایی صوری^۵ و محتوایی^۶ استفاده کردند؛ به این صورت که بعد از روایی ظاهری پرسشنامه، روایی محتوا را پنج استاد مشاوره دانشکده علوم تربیتی دانشگاه اصفهان تأیید کردند. شاه‌سیاه، بهرامی و محبی (۱۳۸۸) برای این ابزار ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۵ را گزارش کردند. در پژوهش حاضر، ضریب آلفای کرونباخ برای خرده‌مقیاس‌های فوق به ترتیب ۰/۷۲، ۰/۸۱ و ۰/۸۶ به دست آمد.

-
1. Marital Commitment Inventory (MCI)
  2. personal
  3. ethical
  4. structural
  5. formal validity
  6. content

مقیاس تجارب معنوی روزانه (DSES)^۱

مقیاس تجارب معنوی روزانه اندروود و ترسی (۲۰۰۲) شامل ۱۶ گویه است که سه خرده مقیاس احساس حضور خداوند^۲ با شماره گویه‌های ۱، ۲، ۴، ۵، ۶، ۸، ۹، ۱۰ و ۱۱، ارتباط با خداوند^۳ با شماره گویه‌های ۳، ۷، ۸، ۱۲ و ۲۵ و احساس مسئولیت در قبال دیگران^۴ با شماره گویه‌های ۱۳ و ۱۴ را در طیف لیکرت شش‌درجه‌ای از اغلب اوقات روز= ۶ تا هرگز= ۱ ارزیابی می‌کند. تقوی و امیری (۱۳۸۹) برای این ابزار ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۱ و همبستگی این ابزار را با جهت‌گیری مذهبی درونی ۰/۶۸ و جهت‌گیری مذهبی بیرونی ۰/۵۹ گزارش کردند. در پژوهش حاضر، ضریب آلفای کرونباخ برای خرده‌مقیاس‌های فوق به ترتیب ۰/۷۲، ۰/۶۳ و ۰/۶۱ به دست آمد.

نسخه کوتاه پرسشنامه طرحواره یانگ (YSQ-SF)^۵

پرسشنامه طرحواره یانگ (۱۹۹۸) شامل ۷۵ عبارت و پنج حوزه طرحواره‌ای بریدگی و طرد با شماره گویه‌های ۱ تا ۲۵، خودگردانی و عملکرد مختل با شماره گویه‌های ۲۶ تا ۴۵، دیگرجهت‌مندی با شماره گویه‌های ۴۶ تا ۵۵، گوش‌به‌زنگی بیش‌ازحد و بازداری با شماره گویه‌های ۵۶ تا ۶۵ و محدودیت‌های مختل با شماره گویه‌های ۶۶ تا ۷۵ را در یک طیف لیکرت شش‌درجه‌ای از کاملاً درست درباره من= ۶ تا کاملاً غلط درباره من= ۱ ارزیابی می‌کند (والر، مایر و هانیان، ۲۰۰۱). والر، مایر و هانیان (۲۰۰۱) آلفای کرونباخ این مقیاس را ۰/۹۶ گزارش کردند و نشان دادند این پرسشنامه با مقیاس‌های پریشانی روان‌شناختی ۶ و اختلال‌های شخصیت ۷، روایی افتراقی ۸ مطلوبی دارد. صدوقی، آگیلار وفایی، رسول‌زاده طباطبایی و اصفهانیان (۱۳۸۷) برای این ابزار ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۴ و برای خرده‌مقیاس‌ها در دامنه‌ای از ۰/۶۲ تا ۰/۹۰ گزارش و تحلیل عاملی تبیینی با چرخش واریماکس مقیاس‌های قابل‌تفسیری را برای همه پانزده خرده‌مقیاس طرحواره یانگ (۱۹۹۸) به دست آوردند. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ برای خرده‌مقیاس‌های فوق به ترتیب ۰/۸۹، ۰/۸۷، ۰/۷۹، ۰/۷۶ و ۰/۸۲ به دست آمد.

مقیاس مکان کنترل راتر (RLCS)^۹

مقیاس مکان کنترل راتر (۱۹۶۶) شامل ۲۹ گویه است که هرکدام یک جفت گویه دارد که یکی مکان

1. Daily Spiritual Experience Scale (DSES)
2. feeling the presence of god
3. communication with god
4. feeling responsible for others
5. Young Schema Questionnaire-Short Form (YSQ-SF)
6. psychological distress
7. personality disorders
8. differential validity
9. Rotter Locus of Control Scale (RLCS)

کنترل درونی^۱ و دیگری مکان کنترل بیرونی^۲ را با نمره ۱ برای گویه‌های الف و نمره صفر برای گویه‌های ب ارزیابی می‌کند. گویه‌های ۴، ۵، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۵، ۲۲ و ۲۶ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند و گویه‌های شماره ۱، ۸، ۱۴، ۱۹، ۲۴ و ۲۸ خنثی هستند. موفق (۱۳۷۵) به نقل از برزگر برفرونی، صالح‌پور و امام جمعه، (۱۳۹۳) برای این ابزار با استفاده از روایی ملاک هم‌زمان با مقیاس منبع کنترل نوویکی-استریکلند برای بزرگسالان^۳ (۱۹۷۴) به‌عنوان ملاک، ضریب همبستگی ۰/۳۹ و ضریب پایایی ۰/۷۰ را گزارش کرده است. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ برای این ابزار ۰/۷۵ به‌دست آمد.

روش اجرا

پس از کسب مجوز و هماهنگی با مسئولان، مراجعه به سراهای محله در ساعات پررفت و آمد روز و انتخاب آگاهانه زنان و پس از ارائه توضیحات مختصری درباره نحوه تکمیل پرسشنامه‌ها، زنان به‌تنهایی و فقط با حضور پژوهشگر در اتاق مدیر مسئول مرکز به پرسشنامه‌ها پاسخ می‌دادند.

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

داده‌های پژوهش حاضر با استفاده از الگویابی معادله‌های ساختاری، نرم‌افزارهای SPSS-24، AMOS-24^۴، بیشینه برآورد احتمال^۵ و روش بوت‌استرپ^۶ تحلیل شدند.

یافته‌ها

الف) توصیف جمعیت‌شناختی

در این پژوهش ۳۴۷ زن متأهل با میانگین و انحراف معیار سنی $44/49 \pm 7/83$ حضور داشتند که میزان تحصیلات ۸۴ نفر (۲۴/۲ درصد) آنان زیر دیپلم، ۸۱ نفر (۲۳/۳ درصد) دیپلم، ۱۵ نفر (۴/۳ درصد) فوق‌دیپلم، ۱۱۰ نفر (۳۱/۷ درصد) لیسانس و ۵۷ نفر (۱۶/۴ درصد) فوق‌لیسانس و دکتری بود. میانگین و انحراف معیار مدت ازدواج شرکت‌کننده‌ها به ترتیب $13/28 \pm 9/03$ سال بود. ۴۶ نفر (۱۳/۳ درصد) آنان بدون فرزند، ۱۰۳ نفر (۲۹/۶ درصد) آنان دارای یک فرزند و ۱۳۹ نفر (۴۰/۱ درصد) دارای دو فرزند بودند. همچنین ۵۹ نفر (۱۷/۰ درصد) بیشتر از ۲ فرزند داشتند.

ب) توصیف شاخص‌ها

1. internal locus of control
2. external locus of control
3. nowicki-strickland locus of control scale for adult
4. Analysis of Moment Structures (AMOS)
5. maximum likelihood
6. bootstrapping

جدول ۱. میانگین، انحراف معیار، چولگی، کشیدگی، ضریب تحمل و تورم واریانس

متغیر	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	ضریب تحمل	تورم واریانس
طرحواره ← بریدگی و طرد	۸۳/۷۶	۱۳/۸۲	-۰/۳۴	-۰/۲۱	۰/۵۴	۱/۸۷
طرحواره ← خودگردانی و عملکرد مختل	۶۷/۴۹	۱۶/۷۷	-۰/۷۳	۰/۲۰	۰/۴۴	۲/۲۹
طرحواره ← دیگرجهت‌مندی	۳۶/۴۲	۷/۹۶	-۰/۴۹	۰/۳۳	۰/۴۶	۲/۱۶
طرحواره ← گوش‌به‌زنگی بیش‌ازحد و بازداری	۳۴/۹۴	۸/۷۵	-۰/۲۳	-۰/۴۰	۰/۶۷	۱/۴۹
طرحواره ← محدودیت‌های مختل	۳۶/۲۸	۹/۶۰	-۰/۷۰	-۰/۴۶	۰/۶۷	۱/۴۹
مکان کنترل	۱۱/۵۲	۴/۴۵	-۰/۱۶	-۰/۶۳	۰/۹۰	۱/۱۲
معنویت ← احساس حضور خداوند	۳۲/۰۲	۶/۹۶	-۰/۰۲	-۰/۳۶	۰/۵۹	۱/۷۱
معنویت ← ارتباط با خداوند	۱۷/۳۵	۴/۶۶	-۰/۰۶	۰/۵۶	۰/۵۸	۱/۷۳
معنویت ← مسئولیت در برابر دیگران	۶/۷۶	۲/۳۴	۰/۱۹	-۰/۲۴	۰/۶۹	۱/۴۶
تعهد زناشویی ← تعهد شخصی	۳۲/۴۳	۵/۷۵	-۰/۳۴	-۰/۲۳	۰/۹۰	۱/۱۲
تعهد زناشویی ← تعهد اخلاقی	۴۱/۳۶	۸/۴۷	-۰/۰۵	-۰/۵۳	۰/۵۹	۱/۷۱
تعهد زناشویی ← تعهد ساختاری	۶۹/۸۵	۱۳/۱۶	۰/۵۰	-۰/۱۸	۰/۵۸	۱/۷۳

جدول ۱ نشان می‌دهد، ارزش‌های کشیدگی و چولگی همه متغیرها در محدوده ± 2 است؛ بنابراین توزیع داده‌های مربوط به متغیرهای پژوهش نرمال بودند. همچنین مفروضه هم‌خطی بودن در میان داده‌های پژوهش حاضر برقرار است؛ زیرا همچنان مقادیر ضریب تحمل همه متغیرهای پیش‌بین بیشتر از ۰/۱ و مقادیر عامل تورم واریانس برای هریک از آن‌ها کمتر از ۱۰ بود.

جدول ۲ نشان می‌دهد روابط میان طرحواره‌های ناسازگار اولیه نشان‌دهنده مکان کنترل، معنویت و تعهد زناشویی است.

جدول ۲. ماتریس همبستگی طرحواره‌های ناسازگار اولیه، مکان کنترل، معنویت و تعهد زناشویی

خرده متغیرهای پژوهش	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱
۱. بریدگی و طرد	-										
۲. خودگردانی و عملکرد مختل	۰/۶۱**	-									
۳. دیگرجهت‌مندی	۰/۵۹**	۰/۶۴**	-								
۴. گوش‌به‌زنگی	۰/۴۴**	۰/۴۹**	۰/۴۸**	-							
۵. محدودیت‌های مختل	۰/۳۷**	۰/۴۴**	۰/۵۱**	۰/۴۰**	-						
۶. مکان کنترل	۰/۰۹۰	۰/۱۹**	۰/۱۴**	۰/۱۰	۰/۱۲*	-					
۷. احساس حضور خداوند	۰/۱۳**	۰/۴۴**	۰/۲۹**	۰/۲۳**	۰/۱۹**	۰/۲۳**	-				
۸. ارتباط با خداوند	۰/۲۵**	۰/۳۰**	۰/۲۲**	۰/۱۷**	۰/۱۸**	۰/۲۱**	۰/۵۱**	-			
۹. مسئولیت در برابر دیگران	۰/۲۱**	۰/۲۷**	۰/۲۱**	۰/۲۳**	۰/۱۶**	۰/۱۵**	۰/۴۳**	۰/۴۸**	-		
۱۰. تعهد شخصی	۰/۱۵**	۰/۲۳**	۰/۱۷**	۰/۲۳**	۰/۱۶**	۰/۳۵**	۰/۲۵**	۰/۳۳**	۰/۲۱**	-	
۱۱. تعهد اخلاقی	۰/۲۰**	۰/۲۹**	۰/۲۵**	۰/۲۵**	۰/۲۰**	۰/۲۶**	۰/۲۳**	۰/۳۶**	۰/۲۷**	۰/۵۸**	-
۱۲. تعهد ساختاری	۰/۱۹**	۰/۲۳**	۰/۱۹**	۰/۲۳**	۰/۲۸**	۰/۳۸**	۰/۲۳**	۰/۳۳**	۰/۲۰**	۰/۴۵**	۰/۴۹**

* $P < 0/05$ ، ** $P < 0/01$

ج) ارزیابی مدل ساختاری

جدول ۳ نشان می‌دهد، شاخص‌های برازندگی حاصل از تحلیل عاملی تأییدی از برازش مطلوب الگوی اندازه‌گیری و ساختاری پژوهش با داده‌های گردآوری‌شده حمایت می‌کند.

جدول ۳. شاخص‌های برازش الگوهای اندازه‌گیری و ساختاری

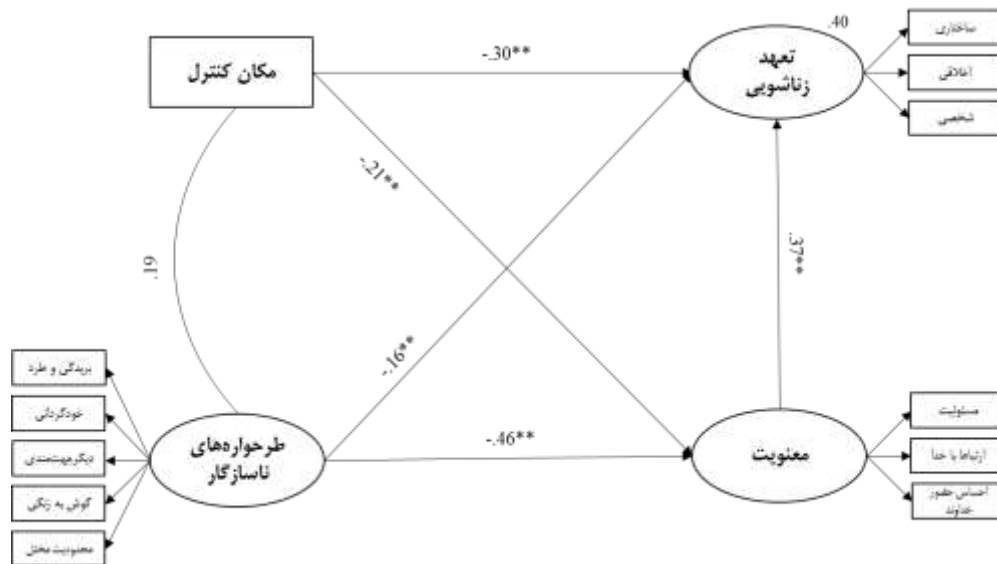
شاخص‌های برازندگی	الگوی اندازه‌گیری	الگوی ساختاری	نقطه برش (کلاین، ۲۰۱۶)
مجذور کای ۱	۶۹/۰۵	۸۹/۴۵	-
درجه آزادی الگو	۴۱	۴۹	-
شده ۲ مجذور کای نرم	۱/۶۸	۱/۸۳	-
شاخص نکویی برازش ۳	۰/۹۶۶	۰/۹۶۲	<۰/۹۰
شاخص برازندگی تطبیقی ۴	۰/۹۴۶	۰/۹۳۶	<۰/۹۰
شده برازندگی ۵ شاخص تعدیل	۰/۹۷۸	۰/۹۷۰	<۰/۸۵۰
ریشه خطای میانگین مجزورات تقریب ۶	۰/۰۴۴	۰/۰۴۹	<۰/۹۰

جدول ۴. ضرایب مسیر کل و مستقیم و غیرمستقیم میان متغیرهای پژوهش در الگوی ساختاری

ضریب مسیر	مسیرها	Unstandardized Estimate		Standardized Estimate	
		حد بالا	حد پایین	حد بالا	حد پایین
کل	مکان کنترل-تعهد زناشویی	-۰/۲۴۷	-۰/۴۶۰	-۰/۳۵۷	-۰/۳۷۹**
	طرحواره‌های ناسازگار-تعهد زناشویی	-۰/۰۹۱	-۰/۱۸۶	-۰/۱۳۷	-۰/۳۳۰**
	مکان کنترل-تعهد زناشویی	-۰/۱۸۰	-۰/۳۷۹	-۰/۲۸۲	-۰/۳۰۰**
مستقیم	طرحواره‌های ناسازگار-تعهد زناشویی	-۰/۰۱۸	-۰/۱۲۱	-۰/۰۶۶	-۰/۱۵۹°
	مکان کنترل-معنویت	-۰/۱۱۵	-۰/۳۲۴	-۰/۲۲۲	-۰/۲۱۲**
	طرحواره‌های ناسازگار-معنویت	-۰/۱۴۱	-۰/۲۸۵	-۰/۲۱۰	-۰/۴۵۶**
غیر مستقیم	معنویت-تعهد زناشویی	۰/۴۸۲	۰/۲۰۲	۰/۳۳۶	۰/۳۷۴**
	مکان کنترل ← معنویت ← تعهد زناشویی	-۰/۰۳۳	-۰/۱۲۲	-۰/۰۷۵	-۰/۰۷۹**
	طرحواره‌های ناسازگار ← معنویت ← تعهد زناشویی	-۰/۰۴۲	-۰/۱۰۴	-۰/۰۷۱	-۰/۱۷۱**

1. chi square
2. normed chi square
3. Goodness of Fit Index (GFI)
4. Comparative Fit Index (CFI)
5. Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI)
6. Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)

جدول ۴ نشان می‌دهد، ضریب مسیر غیرمستقیم میان طرحواره‌های ناسازگار اولیه ($P=0/001$) و مکان کنترل ($P=0/001$) با تعهد زناشویی منفی و معنادار است.

شکل ۱. الگوی ساختاری پژوهش

شکل ۱ نشان می‌دهد، طرحواره‌های ناسازگار اولیه، مکان کنترل و معنویت ۴۰ درصد از واریانس تعهد زناشویی را در زنان متأهل تبیین می‌کنند.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد معنویت در زنان متأهل به‌صورت منفی و معنادار رابطه طرحواره‌های ناسازگار اولیه و مکان کنترل با تعهد زناشویی را میانجی‌گری می‌کند. نتایج حاصل از پژوهش حاضر درباره رابطه مستقیم طرحواره‌های ناسازگار اولیه، مکان کنترل و معنویت با تعهد زناشویی با نتایج حاصل از پژوهش‌های آقامحمدکاشی (۱۳۹۸)، شیخ‌الاسلامی، خداکریمی و داداش‌زاده (۱۳۹۶)، هادی و همکاران (۱۳۹۵) امانی (۱۳۹۴) و شوانی و همکاران (۱۳۹۴) همسویی دارد. در تبیین رابطه مستقیم طرحواره‌های ناسازگار اولیه با تعهد زناشویی می‌توان گفت طرحواره ساختارهای ذهنی که شامل الگوهای گسترده‌ای از خاطرات، احساسات و شناخت‌ها می‌شوند، رفتار را هدایت می‌کنند (کاراتزیاس، جووت، بگلی و دیاس، ۲۰۱۶). زمانی که این طرحواره‌ها فعال می‌شوند، می‌توانند بر ادراک، واقعیت، پردازش شناختی و روابط بین‌فردی اثرگذار باشند (کرمیر، جوردا، لاروس، والبورگ و کالاهان، ۲۰۱۱؛ کایا تزل، توتارل کیسیلاک و بویسان،

۲۰۱۵). این سوگیری‌ها در آسیب‌شناسی روانی به صورت سوء تفاهم‌ها، نگرش‌های تحریف‌شده، فرض‌های نادرست، هدف‌ها و چشم‌داشت‌های غیرواقع‌بینانه در همسران پدید می‌آیند و این سوء برداشت‌ها بر ادراک‌ها و ارزیابی‌های بعدی (زندگی مشترک) تأثیر می‌گذارند؛ زیرا طرحواره‌ها در مسیر زندگی تداوم دارند و بر چگونگی رابطه فرد با خود و دیگران (به‌ویژه شریک زندگی) تأثیر می‌گذارند. از آنجا که طرحواره‌های ناسازگار ناکارآمد هستند، ناخشنودی در روابط زناشویی را به دنبال دارند. همچنین همسرانی که نیازهای هیجانی اولیه‌اش ارضا نشده و با مشکلات بین‌فردی مواجه هستند، خودکنترلی پایینی دارند و احتمال ازهم پاشیدگی و نداشتن تعهد در آن‌ها بیشتر است (هادی و همکاران، ۱۳۹۵).

در تبیین رابطه مستقیم مکان کنترل با تعهد زناشویی می‌توان گفت مکان کنترل سازه‌ای روان‌شناختی است که بازتابی از حوزه‌های طرحواره‌های ناسازگار اولیه در فرد محسوب می‌شود (اکبری‌نیا و گاسپریا، ۲۰۱۲). افراد دارای مکان کنترل درونی، کنترل جدی بر زندگی دارند و براساس آن نیز رفتار می‌کنند. وجود مکان کنترل درونی سبب درک بیشتر تنش‌ها و تلاش بیشتر برای بهبود شرایط می‌شود (سلیمانی حصار و آقامحمدیان شعریاف، ۱۳۹۱). مکان کنترل درونی، باورهای فرد درباره مسئولیت‌پذیری‌اش در اثرگذاری بر محیط را شکل می‌دهد (کلیولند، رابرتسون و وولک، ۲۰۲۰). اساساً طرحواره‌های ناسازگار موجب سوگیری در تفسیر رویدادها می‌شوند (هادی و همکاران، ۱۳۹۵)؛ به طوری که بر ادراک فرد در کنترل‌پذیری یا کنترل‌ناپذیری رویدادهای زندگی اثر می‌گذارند. بدین ترتیب مکان کنترل افراد متأهل بر زندگی زناشویی نیز تأثیر می‌گذارد؛ به گونه‌ای که فرد درباره وفاداری خود به همسر و فراهم کردن بستری برای جلب رضایت او و ماندگاری ازدواجش احساس مسئولیت کرده و متعهدانه تلاش می‌کند.

در تبیین نقش میانجی‌گر معنویت در رابطه میان طرحواره‌های ناسازگار اولیه و مکان کنترل با تعهد زناشویی می‌توان گفت رشد و معناجویی در زندگی تحت تأثیر طرحواره‌های ناسازگار اولیه و مکان کنترل افراد قرار دارد. فردی که رفتار و افکارش به کمک طرحواره‌های هدایت می‌شود؛ زیرا طرحواره‌های وی اطلاعات هم‌خوان با خود را انتخاب می‌کند، تمام امور را تحت کنترل محیط و نه تحت کنترل خود می‌بیند و بدین ترتیب برای حل مشکلات زناشویی خود کمتر به معنویت متوسل می‌شود؛ درحالی که رشد و آگاهی معنوی، فعالیت، تمایل و تلاش افراد برای ایجاد یا تکمیل درک آن‌ها از معنا، اهمیت و هدف در زندگی در راستای رشد شناختی آن قدر مهم است که اختلال در آن آشفتگی را به همراه دارد (ابراهیمی، شیرپور، زمانی و صاحبی، ۱۳۹۸). مسائل غیرمادی بخش مهمی از زندگی بیشتر افراد در گستره عمرشان است. به علاوه این مطالعات نشان می‌دهند، ماهیت درگیری‌های انسان در امور غیرمادی در طول زندگی‌اش تغییر می‌کند. حرکت به میانه بزرگسالی زمانی است که افراد عشق را می‌یابند و ازدواج می‌کنند، خانواده تشکیل می‌دهند و به امید ساختن یک زندگی به یک مسیر شغلی متعهد می‌شوند. اینجا مسائل معنا و درگیری در اجتماع مهم می‌شوند. ساختن یک آینده مستلزم داشتن برنامه‌ای برای دنبال کردن است؛ بنابراین نیاز به آفرینش یک معنای غایی در این مرحله چشم‌گیرتر می‌شود؛ زیرا این امر به آفرینش یک زمینه تفسیری برای فهم

خویشتن کمک می‌کند. داشتن یک حس گسترده از معنای فردی ثبات هیجانی فراهم می‌کند که در عوض فرد را قادر می‌سازد به یک تعهد طولانی‌مدت سرسپردگی پیدا کند (طبائیان، امیری و مولوی، ۱۳۹۶). معنویت به زوجین کمک می‌کند مسئولیت اعمال خود را در تعارض‌ها بپذیرند. همچنین نگرش معیوب زوجین را به هستی تغییر داده و معنای جدیدی به زندگی زناشویی می‌دهد (رحیم‌پور، صالحی، حسینیان و عباسیان، ۱۳۹۲).

خداوند در قرآن می‌فرماید: «برای شما در شب و روز هم‌بستر شدن با زانتان حلال شد. آن‌ها لباس‌اند برای شما و شما لباسید برای آن‌ها (هریک زینت دیگری هستید و پوشانندهٔ عیوب و حافظ از گناه او) (سورهٔ تدبر، آیهٔ ۱۸۷)» یعنی زن و شوهر پوشش‌دهندهٔ کاستی‌ها و نیازمندی‌های جسمی و روحی یکدیگرند و همچنین نگهدارنده و آرایندهٔ شخصیتی یکدیگر هستند. همسرانی که در زندگی زناشویی خود بر معنویت تکیه دارند، در تمام لحظات و ابعاد زندگی زناشویی و خانوادگی‌شان اصول معنوی را اجرا می‌کنند و بر پایهٔ این اصول بنای زندگی را محکم ساخته‌اند و فرمان‌های دینی را سرلوحهٔ تفکر و عمل خود قرار داده‌اند، مکانی را برای کنار آمدن با مشکلات و کنترل خود در برابر سختی‌ها با اطمینان و ایمان به خدا یافته‌اند. در این میان، به‌نظر می‌رسد زمانی که تعارضات زوجین به‌قدری بالا می‌گیرد که فروپاشی رابطهٔ آن‌ها و انسجام خانواده را تهدید می‌کند، زوجین مذهبی با تکیه بر اصول معنوی دست به مقابله می‌زنند.

هر پژوهشی در بطن خود محدودیت‌هایی دارد که از آن جمله می‌توان به استفاده از ابزار خودگزارشی اشاره کرد که ممکن است طی پاسخگویی به آن شرکت‌کننده‌ها در ویژگی‌های خود اغراق یا کم‌گویی کرده باشند؛ از این‌رو پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی از روش‌های دیگر جمع‌آوری اطلاعات نیز استفاده شود. براساس یافته‌های حاضر از آنجا که نمونهٔ بررسی‌شده در پژوهش حاضر را زنان مراجعه‌کننده به سراهای محله تشکیل می‌دادند، آموزش‌هایی عمومی برای این زنان برای یادگیری ارضای نیازهای هیجانی اساسی خود و همسرشان در حوزهٔ طرحواره‌ها پیشنهاد می‌شود؛ به‌طوری‌که این زنان با چنین آموزشی بتوانند با تکیه بر مکان کنترل درونی و معنویت کیفیت زناشویی خود را بهبود و تعهدات خود را در برابر همسرشان ارتقا دهند.

منابع

- آقامحمدکاشی، د (۱۳۹۸). رابطه بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و تعهد زناشویی با رضایت زناشویی. پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری، ۴(۴۰)، ۱۶-۱.
- ابراهیمی، م. ا، شیری‌پور، ا، زمانی، ن، و صاحبی، ع. (۱۳۹۸). پیش‌بینی گرایش به خودکشی دانشجویان براساس معنویت و ارضای نیازهای اساسی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه. نشریهٔ اسلام و سلامت، ۴(۱)، ۱۹-۱۳.
- امانی، ا. (۱۳۹۴). اثربخشی واقعیت‌درمانی گروهی بر عزت‌نفس و تعهد زناشویی زوجین. دوفصلنامهٔ مشاوره و روان‌درمانی خانواده، ۵(۱۸)، ۲۳-۱.
- برزگربرفروئی، ف، صالح‌پور، م، و امام‌جمعه، س. م. (۱۳۹۳). رابطهٔ مکان کنترل و عزت‌نفس با خلاقیت در

- دانش‌آموزان دبیرستان‌های شهر اردکان. *فصلنامه روان‌شناسی مدرسه*. ۳(۴)، ۲۱-۶.
- تقوی، س. م. و امیری، ح. (۱۳۸۹). بررسی خصوصیات روان‌سنجی مقیاس تجارب معنوی روزانه (DSES). *دوفصلنامه تربیت اسلامی*. ۵(۱۰)، ۱۶۵-۱۴۹.
- جان‌بزرگی، م. و دائمی، ف. (۱۳۹۵). تأثیر روان‌بندهای ناسازگار نخستین بر تحول روانی-معنوی: یک متغیر تعدیلگر در روان‌درمانگری. *دوفصلنامه مطالعات اسلام و روان‌شناسی*. ۱۰(۱۸)، ۲۶-۷.
- دشت‌بزرگی، ز.، سواری، ک. و صفرزاده، س. (۱۳۹۶). اثربخشی معنویت درمانی اسلامی بر احساس تنهایی و اضطراب مرگ سالمندان. *فصلنامه روان‌شناسی پیری*. ۲(۶)، ۱۸۶-۱۷۷.
- رحیم‌پور، ف.، صالحی، س. ی.، حسینیان، س. و عباسیان، م. (۱۳۹۲). تبیین رضایت زناشویی زوجین براساس هوش معنوی و طرحواره ناسازگار اولیه. *فصلنامه تحقیقات مدیریت آموزشی*. ۴(۱۵)، ۹۰-۷۷.
- سلیمانی حصار، م. و آقامحمدیان شعریاف، ح. (۱۳۹۱). رابطه بین مکان کنترل و خودپنداره با تنش ادراک شده بر مادران کودکان درخودمانده. *مجله اصول بهداشت روانی*. ۱۵(۵۷)، ۴۴-۳۵.
- سوادکوهی، ر. (۱۳۹۶). اثربخشی آموزش مؤلفه‌های هوش معنوی بر ارتقاء هوش معنوی و مکان کنترل درونی و باورهای غیرمنطقی در زنان. *کنفرانس پژوهش‌های نوین ایران و جهان در روان‌شناسی و علوم تربیتی حقوق و علوم اجتماعی*. ۲۸ اردیبهشت ۱۳۹۶، شیراز، ایران.
- شاه‌سیاه، م.، بهرامی، ف. و محبی، س. (۱۳۸۸). بررسی رابطه رضایت جنسی و تعهد زناشویی زوجین شهرستان شهرضا. *مجله اصول بهداشت روانی*. ۱۱(۴۳)، ۲۳۸-۲۳۳.
- شوانی، ا.، زهراکار، ک.، قاسمی‌جوبنه، ر. و درگاهی، ش. (۱۳۹۴). نقش رضایت جنسی، سلامت معنوی، پریشانی روان‌شناختی و عزت‌نفس در تعهد زناشویی زنان دارای همسر جانباز. *طب جانباز*. ۷(۲)، ۱۰۵-۹۹.
- شیخ‌الاسلامی، ع.، خداکریمی، ش. و داداش‌زاده، ش. (۱۳۹۶). پیش‌بینی تعهد زناشویی براساس رضایت جنسی، سلامت معنوی: نقش میانجی مسئولیت‌پذیری. *دین و سلامت*. ۵(۱)، ۳۱-۲۱.
- صدوقی، ز.، آگیلار-وفایی، م.، رسول‌زاده طباطبایی، ک. و اصفهانیان، ن. (۱۳۸۷). تحلیل عاملی نسخه کوتاه پرسشنامه طرحواره یانگ در نمونه غیربالینی ایرانی. *مجله روان‌پزشکی و روان‌شناسی بالینی ایران*. ۱۴(۲)، ۲۱۹-۲۱۴.
- طبائیان، ر.، امیری، ش. و مولوی، ح. (۱۳۹۶). بررسی روند تحولی تعالی معنوی از نوجوانی تا پیری: مطالعه مقطعی. *فصلنامه پژوهش‌های علوم شناختی و رفتاری*. ۷(۲)، ۲۲-۱۳.
- عاشوری، ج. (۱۳۹۴). ارتباط صفات شخصیت، جهت‌گیری مذهبی و مکان کنترل با رضایت زناشویی زنان سالمند. *فصلنامه پرستاری سالمندان*. ۱(۳)، ۳۳-۲۱.
- فیضی‌منش، ب. و یاراحمدی، ی. (۱۳۹۶). بررسی رابطه مکان کنترل و خودکارآمدی با تعارضات زناشویی در دانشجویان. *مجله مطالعات ناتوانی*. ۷(۱)، ۷-۱.
- گل‌پرور، م.، جعفری، م. و جوادیان، ز. (۱۳۹۲). پیش‌بینی سرمایه روان‌شناختی از طریق مؤلفه‌های معنویت در پرستاران. *روان‌پرستاری*. ۱(۳)، ۴۴-۳۵.
- محمودپور، ع.، فرح‌بخش، ک. و بلوچ‌زاده، ا. (۱۳۹۷). پیش‌بینی تعهد زناشویی زنان براساس شیوه‌های دل‌بستگی، خودشفقتی و تحمل‌پریشانی. *مشاوره و روان‌درمانی خانواده*. ۸(۲۵)، ۸۴-۶۶.

نظری، ر.، و کربلایی محمد میگونی، ا. (۱۳۹۶). الگوی ساختاری کمال‌گرایی، بهزیستی روان‌شناختی و سازگاری زناشویی. *فصلنامه روان‌شناسی کاربردی*. ۱۱(۴۳)، ۴۱۱-۴۳۲.

نعمتی وناشی، ر.، و سلیمی‌نیا، ع. (۱۳۹۷). مقایسه ابعاد کمال‌گرایی و مکان کنترل سلامت در بیماران دچار اختلال وسواس فکری-عملی و بیماران افسرده. *فصلنامه روان‌شناسی کاربردی*. ۱۲(۴۸)، ۵۱۳-۵۲۹.

هادی، س.، اسکندری، ح.، سهرابی، ف.، معتمدی، ع.، و فرخی، ن. (۱۳۹۵). مدل ساختاری پیش‌بینی تعهد زناشویی براساس سبک‌های دل‌بستگی و متغیرهای میانجی خودکنترلی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه (در افراد دارای روابط فرازناشویی عاطفی). *فصلنامه فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی*. ۷(۲۸)، ۳۳-۶۰.

References

- Adams, J. M., & Jones, W. H. (1997). The conceptualization of marital commitment: An integrative analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72(5), 1177-1196.
- Akbarikia, H., & Gasparyan, K. (2012). Schema and locus of control as predictors of obsessive compulsive disorder. *Iranian Journal of Psychiatry*, 7(4), 170-175.
- Arriaga, X., Reed, J., Goodfriend, W., & Agnew, C. (2007). Relationship perceptions and persistence: Do fluctuations in perceived partner commitment undermine dating relationships? *Journal of Personality and Social Psychology*, 91(6), 1045-1065.
- Cleveland, M., Robertson, J. L., & Volk, V. (2020). Helping or hindering environmental locus of control, subjective enablers and constraints, and pro-environmental behaviors. *Journal of Cleaner Production*, 249(1), 119394.
- Cormier, A., Jourda, B., Laros, C., Walburg, V., & Callahan, S. (2011). Influence between early maladaptive schemas and depression. *L'Encéphale*, 37(4), 293-298.
- Gonczarowski, Y. A., Nisan, N., Ostrovsky, R., & Rosenbaum, W. (2019). A stable marriage requires communication. *Games and Economic Behavior*, 118, 626-647.
- González-Jiménez, A. J., & Hernández-Romera, M. d. M. (2014). Early maladaptive schemas in adolescence: A quantitative study. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 132(1), 504-508.
- Groth, N., Schnyder, N., Kaess, M., Markovic, A., Rietschel, L., Moser, S., ..., & Schmidt, S. J. (2019). Coping as a mediator between locus of control, competence beliefs, and mental health: A systematic review and structural equation modelling meta-analysis. *Behaviour Research and Therapy*, 121(1), 103442.
- Lee, W.-S., & McKinnish, T. (2019). Locus of control and marital satisfaction: Couple perspectives using Australian data. *Journal of Economic Psychology*, 74(1), 102205.
- Johnson, M. P., Caughlin, J. P., & Huston, T. L. (1999). The tripartite nature of marital commitment: Personal, moral, and structural reasons to stay married. *Journal of Marriage and the Family*, 61(1), 160-177.
- Karatzias, T., Jowett, S., Begley, A., & Deas, S. (2016). Early maladaptive schemas in adult survivors of interpersonal trauma: foundations for a cognitive theory of psychopathology. *European Journal of Psychotraumatology*, 7(1), 1-12.
- Kaya Tezel, F., Tutarel Kislak, S., & Boysan, M. (2015). Relationships between

- childhood traumatic experiences, early maladaptive schemas and interpersonal styles. *Nöro Psikiyatri Arşivi*. 52(3), 226-232.
- Nowicki, S., Ellis, G., Iles-Caven, Y., Gregory, S., & Golding, J. (2018). Events associated with stability and change in adult locus of control orientation over a six-year period. *Personality and Individual Differences*. 126(1), 85-92.
- Rafaeli, E., Bernstein, D. P., & Young, J. (2010). *Schema therapy: Distinctive features (CBT distinctive features)* (1st ed.). Oxfordshire, England: Routledge.
- Rosmarin, D. H., Alper, D. A., & Pargament, K. I. (2016). Religion, spirituality, and mental health. In H. S. Friedman (Ed.), *Encyclopedia of mental health* (2nd ed.) (pp. 23-27). Oxford: Academic Press.
- Rotter, J. B. (1966). Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement. *Psychological Monographs*. 80(1), 1-28.
- Underwood, L. G., & Teresi, J. A. (2002). The Daily Spiritual Experience Scale: Development, theoretical description, reliability, exploratory factor analysis, and preliminary construct validity using health-related data. *Annals of Behavioral Medicine*. 24(1), 22-33.
- Waller, G., Meyer, C., & Hanian, V. (2001). Psychometric properties of the long & short versions of the Young Schema Questionnaire. *Cognitive Therapy and Research*. 25(2), 137-147.
- Nowicki, S., & Duke, M. (1974). A locus of control scale for noncollege as well as college adults. *Journal of Personality Assessment*. 38, 136-137.
- Underwood, L. G., & Teresi, J. A. (2002). The daily spiritual experience scale: development, theoretical description, reliability, exploratory factor analysis, and preliminary construct validity using health-related data. *Annals of Behavioral Medicine: a Publication of the Society of Behavioral Medicine*. 24(1), 22-33.

